

استاندارد ملی ایران

جمهوری اسلامی ایران

INSO

Islamic Republic of Iran

18932

سازمان ملی استاندارد ایران

۱۸۹۳۲

1st.Edition

Iranian National Standardization Organization

چاپ اول

2015

۱۳۹۳

صنایع دستی - سراجی سنتی اردبیل -
ویژگی ها

Handicrafts- Ardabil traditional saddle -
Specifications

ICS:97.195;59.080.60

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تعییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف-کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادها در کمیته ملی مربوط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهییه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکترونیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرگانی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست-محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسائل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکها، کالیبراسیون (واسنجی) وسائل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبهای و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"صنایع دستی- سراجی سنتی اردبیل - ویژگی ها"

سمت و / یا نمایندگی

رئیس :

کارشناس مسئول توسعه، ترویج و امور بازرگانی صنایع دستی،
اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان اردبیل

شریف وند ، معصومه
(فوق لیسانس مدیریت اجرایی)

دبیر :

رئیس اداره اندازه شناسی، اوزان و مقیاسها، اداره کل استاندارد
استان اردبیل

زارعی ، بابک
(فوق لیسانس شیمی آلی)

اعضا : (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل
رزمی، بهروز
(دکترای مهندسی صنایع)

مسئول کنترل کیفی کارگاه تولیدی مجرد استان اردبیل
 Zahed, Sarra
(فوق لیسانس چینه شناسی و فسیل شناسی)

تولیدکننده و صادر کننده در محصولات سراجی سنتی استان
اردبیل

ستاره آذر، اقبال
(لیسانس اقتصاد)

کارشناس اداره کل جهاد کشاورزی استان اردبیل
شفا خواه آذری، فائقه
(لیسانس زبان انگلیسی)

صنعتگر و تولیدکننده در محصولات سراجی سنتی استان
اردبیل

شیخ گرمچی، وحید
(هنرمند)

کارشناس اداره کل استاندارد استان اردبیل
شمس آذر، خدیجه
(فوق لیسانس شیمی - فیزیک)

علائی، هاشم
(لیسانس مهندسی کشاورزی)

مدیر کل اداره کل استاندارد استان اردبیل

کمالیان، داور
(صنعتگر)

صنعتگر و تولیدکننده در محصولات سراجی سنتی استان
اردبیل

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
۵	پیشگفتار
و	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ ویژگی ها
۳	۵ روش انجام کار
۵	۶ انواع سراجی اردبیل
۶	۷ کاربردهای سراجی سنتی اردبیل
۶	۸ روش نگهداری
۶	۹ نمونه برداری
۶	۱۰ بسته بندی
۶	۱۱ نشانه گذاری
۷	۱۲ راهنمای نگه داری محصول
۸	پیوست الف (اطلاعاتی) تصاویر لوازم و محصولات چرمی

پیشگفتار

استاندارد «سراجی سنتی اردبیل- ویژگی ها» که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده و در دویست و بیست و دومین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۹۳/۱۱/۱۸ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین باید همواره از آخرین تجدید نظر استاندارد ملی استفاده کرد.

منابع و مأخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- ۱- ربیعی، ارژنگ (۱۳۹۳). «سراجی سنتی»، تهران، انتشارات.
- ۲- بیگی، حسن (۱۳۶۵). «مروری بر صنایع دستی ایران»، تهران، انتشارات ققنوس.
- ۳- تحقیقات و تجربیات کارشناسان و صنعتگران صنایع دستی استان اردبیل.
- ۴- گلاک، جی (۱۳۵۳). «سیری در صنایع دستی ایران، تهران، انتشارات بانک ملی.
- ۷- وولف، هانس (۱۳۷۲). «صناعی دستی کهن ایران»، تهران، انتشارات علمی فرهنگی.
- ۸- یاوری، حسین (۱۳۸۲). «آشنایی با هنرهای سنتی»، تهران، انتشارات صبای سحر.

استفاده از چرم از همان زمانهای اولیه حیوانات را شکار می کردند و از پوستشان برای خود تن پوش و زیرانداز و ... می ساختند شروع شد. شاید پوست را بتوان جزء اولین ماده هایی دانست که انسانهای غارنشین از آن برای در امان ماندن از سرما استفاده کردند و برای خود تن پوش ساختند. کاربرد چرم پیش از رسندگی و بافندگی بوده و با این همه فن آماده کردن پوست تاکنون تغییر زیادی نکرده است. یکی از مورخین درباره صنایع اروپایی شمالی می نویسد: «که فن چرمسازی از روزگار قدیم تا سده ی نوزدهم را کد بوده است». در مورد ایران هم تا این اواخر که روش نوین دباغی آغاز گردید همان گونه بوده است.

چرمسازان قرون وسطی در ساختن چرم‌های ظریف و زیبا مشهور بودند. شاردن صنعت دباغی و چرمسازی ایران را اینگونه توصیف می کند: «این صنعتی دستی است که ایرانیان در آن از همه استادترند» و درباره ی چرم ساغری که ایران در زمان او (۱۶۶۵ میلادی) به هندوستان و خاور نزدیک صادر می کرد به تفصیل سخن می گوید.

این محصولات که نه تنها برطرف کننده نیازهای روزمره مردم، بلکه با توجه به نشت گرفتن از فکر خلاق هنرمندان و دستان توانمند صنعتگران آن منطقه که مظاهر آداب و رسوم، عقاید و باورها و طبیعت پیرامون جامعه خود را در آنها به وضوح جلوه گر نموده اند. معرف بسیاری از خصایص آن ملت بوده و به نوعی می توان گفت این نوع محصولات هنری نشانگر فرهنگ آن منطقه هستند.

سراجی سنتی بخشی از این هنرهاست که از سابقه ای بس طولانی برخوردار بوده و تولیداتی که در این بخش از گذشته های دور تا کنون صورت می گرفته و می گیرد برطرف کننده بسیاری از نیازهای مردم می باشد.

یکی از مزایای سراجی سنتی مواد اولیه آن است. یعنی چرم، ماده ای که ویژگی آن را دارد تا به هر شکل و فرمی که ذهن هنرمند و دست صنعتگر مایل باشد درآید و محصولی کاربردی و مفید تولید شود.

به گفته باستان شناسان قدمت استفاده از پوست حیوانات به شکل چرم در ایران باستان به ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد می رسد. در گذشته این حرفه در ایران از مشاغل مهم بشمار می رفته است به گونه ای که در بسیاری از شهرها محله ای به نام محله دباغی وجود داشته که بیشتر کارگاههای دباغی در آن محله بوده اند.

در اردبیل نیز صنعت و هنر سراجی سنتی از قدمت دیرینه ای برخوردار بوده است. فعالیت اصلی مردم و عشایر منطقه به دامداری و دامپروری و همچنین وجود کارخانجات عظیم چرم مغان نشانگر این امر است.

صناعی دستی - سراجی سنتی اردبیل - ویژگی ها

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی های ظاهری، اختصاصی، نمونه برداری، بسته بندی و نشانه گذاری سراجی سنتی اردبیل است.

این استاندارد برای صنایع دستی چرمی - سراجی سنتی اردبیل کاربرد دارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده است.
بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آنها مورد نظر است.

استفاده از مرجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۲۲۴۷، پای پوشاهای چرمی، روش نمونه برداری.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

سراجی سنتی

تولیدات دست دوز که با استفاده از چرم طبیعی (عمل آوری شده) و دباغی شده بوسیله دست دوخته می شود.

۲-۳

پوست

پوست دباغی شده حیواناتی چون گاو، گاومیش، گوسفند یا بز برای سراجی سنتی اردبیل استفاده می شود.

۳-۳

چرم

چرم طبیعی تهیه شده از پوست گاو، گاومیش، گوسفند یا بز است.

خام

پوست حیوان قبل از عملیات دباغی است.

دباغی

فرآوری چرم

فرآیند آماده سازی و پرداخت پوست حیوانات برای تبدیل آن به چرم که سبب نرمی و انعطاف پذیری آن شده و از خشکی و شکنندگی آن جلوگیری می کند.

۴ ویژگی ها

۱-۴ ویژگی مواد اولیه (پوست)

پوست تازه، مرطوب، نرم و انعطاف پذیر می باشد. اما همین پوست چنانچه مدتی از تازگی آن بگذرد فاسد می شود و چنانچه خشک شود سفت و شکننده می گردد. هنگامی که این پوست خشک، مرطوب شود بوی گندیدگی و تعفن می دهد. بنابراین پوست مورد استفاده برای سراجی باید دباغی شده باشد زیرا پس از دباغی نه تنها با از دست دادن رطوبت خود، نرمی و لطافتی از بین نمی رود بلکه با جذب مجدد رطوبت بوی تعفن نمی گیرد و فاسد نمی شود.

۲-۴ ویژگی چرم

۱-۲-۴ نوع چرم

چرم مورد استفاده برای سراجی باید از نوع چرم طبیعی باشد. به چند طریق می توان چرم طبیعی را از شبه چرم تشخیص داد.

الف- راحت ترین راه برای تشخیص چرم از دیگر اجناس این است که لبه دوخته شده جنس مورد نظر را برگردانیم و به این نکته دقت کنیم که پشت آن جنس چه حالتی دارد. در بین اجناس شبه چرم، فومها از همه فراوانتر هستند و اتفاقاً بیشتر از سایر اجناس هم به جای چرم ارایه میشوند. اگر پشت جنس مورد نظر اثری از نخهای توری شکل مشاهده گردید، تردید نکنید که مصنوعی است. چرم طبیعی را خیلی آسان از طریق پرزهای جیر مانند می توان شناخت که در پشت چرم وجود دارد که به صورت یک لایه است و به راحتی جدا نمی شود.

ب- روش دیگر سوزاندن است در صورتیکه چرم طبیعی باشد دیرتر می سوزد و بوی موی سوخته میدهد و در صورتیکه شبه چرم باشد سریعاً جمع شده و می سوزد و بوی مواد نفتی سوخته می دهد.

ج- یک روش دیگر تشخیص بر اساس تجربه است که با مشاهده و دست کشیدن بر سطح چرم می توان به طبیعی و مصنوعی بودن آن پی برد.

۲-۲-۴ رنگ چرم

رنگ طبیعی چرم بر خلاف تصور مردم قهوه ای نیست بلکه به رنگ شیری متمایل به سفید است. چرم ها می توانند دارای رنگ های مختلفی باشند. معمولاً در اردبیل که چرم آن را با نام چرم مغان می شناسیم چرم های گاو و گاویش (چرم های سنگین) به رنگهایی با طیف های رنگی عسلی و قهوه ای و کمتر در رنگهای دیگر تولید می شوند و چرم های بزی و گوسفندی (چرمهای سبک) در تمام رنگها تولید می شوند.

۳-۴ ویژگی های طرح، نقش و دوخت

کیفیت بالای چرم تولید شده در اردبیل این امکان را می دهد که در تولیدات چرم دست دوز از چرم طبیعی با کیفیت استفاده شود که این ویژگی منحصر به فرد چرم اردبیل است. حتماً باید برای هر یک از تولیدات الگوی مناسبی به کار گرفته شود. همچنین الگو بر روی چرم بصورت صحیح و دقیق منتقل شود، نوآوری و ابتکار در الگوها مد نظر قرار گیرد. نقش و نگارهای حک شده یا نقاشی شده روی چرم مطابق سلایق مصرف کننده و بازار مصرف انتخاب می شود، زوایای کار باید رعایت شده و در برش دقیق کافی به عمل آید. توجه به فواصل و ظرافت در دوخت و به کارگیری نخ دوخت مناسب با ابعاد و شکل تولیدات از دیگر ویژگیهای ظاهری این تولیدات دست دوز چرمی است.

۴-۴ عیوب غیر مجاز

سراجی اردبیل نباید دارای عیوب زیر باشد.

الف- استفاده از چرم مصنوعی.

ب- دوخت نامناسب.

ت- هر گونه زدگی، پارگی در محصولات تولید شده.

پ- استفاده از چرم هایی با رنگ های نامناسب و مغایر با نقش.

ث- عدم تناسب ابعاد، اندازه، فرم و شکل ظاهری.

ج- عدم امکان رنگ آمیزی مجدد.

چ- استفاده از مصالح و یراق آلات نامرغوب در تولیدات.

ح- داشتن ترک خوردگی یا سائیدگی در سطح چرم.

خ- سفیدک بستن و ریزش رنگ.

۵ روش انجام کار

۱-۵ دباغی

عمل دباغی به طریق زیر انجام می شود:

۱-۱-۵ خام (چرم) را آب زدن

خام خشک را بسته به گلفتی و مقدار چربی پوست، سه تا شش روز آن را در حوض آب خیس می کنند چرم بومی که از کشتارگاه می آید به دلیل زود فاسد شدن به آب زده نمی شود.

۲-۵ آهک زدن (عورامکاری)

عمل پاشیدن آهک روی خام درون خمره پرآب که سبب باز شدن نسوج و نرم شدن موهای خام شود تا بوسیله کارد ویژه عورامکاری انجام گیرد، آهک زدن و عورامکاری گفته می شود.

۳-۵ متورم کردن

پاشیدن آرد جو به خامهای درون خمره پرآب که باعث تخمیر شده و پوست ورم می کند تا نسبت به مواد دباغی حساس شده و گوشتیهای اضافی روی آن شل و آهکهای پاشیده شده خنثی شود، عمل متورم کردن گویند.

۴-۵ نمک پاشیدن

وقتی پس از سه تا چهار روز پختن دوم هم کامل شد، پوستهای را در قدح می گذارند روی هر پوستی نمک می پاشند و سه تا چهار روز آنجا می ماند.

۵-۵ مازوکاری

فرآوری چرم با نوعی مواد شیمیایی است که از پوسیده شدن پوست جلوگیری کرده و سبب مقاوم شدن آن می گردد..

۶-۵ کاشی کاری

پس از مازوکاری، پوستها را در آفتاب خشک می کنند و روی تخته ای که در زیر آن چهارپایه (کرسی) قرار گرفته می گذارند، قسمت گوشتی آن را با سنگ پرداخت می کنند.

۷-۵ رنگ ریختن

برای رنگ کاری چرم، رنگهایی مثل گل ورز، جوهر گلی و صابون سفید مناسب است و آن را بر رویه ی پوست می ریزند.

۸-۵ صیقل زنی

بار دیگر پوست را روی تخته ی پرداخت کاری گذاشته و صیقل (مهره) پرداخت را با فشار روی آن می کشنند. در دباغی های بزرگتر کاشی کاری، رنگ ریختن و صیقل زنی هر سه را چرمساز (چرمگر) انجام می دهد.

۲-۵ رنگ آمیزی چرم

چرم را می توان به دو طریق رنگ آمیزی کرد:

الف- با استفاده از مواد رنگی معدنی: در این روش چرم را در مواد رنگی معدنی غیر محلول در آب چون اکسید روی، کرومات سرب و ... که قدرت پوششی زیادی دارند قرار می دهند.

ب- با استفاده از مواد رنگی آلی: در روش رنگ آمیزی با مواد آلی از مواد محلول در آب چون رنگ های آنیلی، آنیونی، نیتروژن دار، دی فنیل آهن و ... استفاده می شود.

ج- این رنگها را بر اساس نفوذ در الیاف چرم به سه دسته تقسیم می کنند: رنگهای کاتیونی، آنیونی و مواد رنگی غیرقابل حل در آب.

یادآوری- برای جلوگیری از سفت و سخت شدن چرم پس از رنگ آمیزی، به آن روغن می زنند تا نرم و قابل انعطاف شده و مقاومت آن در برابر آب افزایش یابد.

۳-۵ روغن کاری چرم

چرم باید به دلایل زیر روغن کاری روش شود:

الف- چرم نرم و قابل انعطاف شود.

ب- میزان نفوذ گرما در چرم کمتر شود.

ج- چرم در مقابل آب مقاوم گردد.

د- باعث افزایش قدرت کششی و نتیجتاً افزایش طول چرم شود.

۴-۵ روش های بهینه سازی چرم

برای براق و خوش نما شدن و همچنین دوام بیشتر چرم پس از چرب کردن، باید آن را خشک و پرداخت کرد.

چربی ها یا روغن هایی که از آنها می توان در بهینه سازی چرم استفاده کرد عبارتند از:

الف- روغنها گیاهی (شامل: روغن نارگیل، روغن کرچک، روغن بزرک) یا حیوانی (شامل: پیه گاوی، گوسفندی، روغن سم، روغن ماهی و نهنگ)

ب- مواد چربی مانند انواع واکس ها، روغن های معدنی و پارافین.

پ- مواد چرب مصنوعی مانند هیدروکربن های کلردار.

۶ انواع سراجی اردبیل

۱-۵ جلدسازی چرمی سنتی

۲-۵ تولیدات چرمی دست دوز

۳-۵ سوخت روی چرم

۴-۵ معرق چرم

۵-۵ نقاشی روی چرم

۶-۵ نقش اندازی ضربی روی چرم

۷-۵ زینپ سازی

۷ کاربردهای سراجی سنتی اردبیل

از انواع تولیدات چرم دست دوز (سراجی سنتی) می‌توان به انواع کیف (کیف مهندسی، کیف زنانه، کیف جیبی مردانه، کیف مدارک)، کمربند، جاسوئیجی، کیف موبایل و ... اشاره کرد که هر کدام به صورت دست دوز تولید شده و برای مصارف خاص کاربرد دارد.

۸ روش نگهداری

- برای نگهداری سراجی سنتی دمای محیط بین ۲۵ تا ۳۰ درجه باشد.
- برای جلوگیری از خشک شدن و حفظ نرمی و لطافت آن از واکس‌های روغنی مخصوص چرم طبیعی استفاده شود.
- محصولات چرمی در مقابل نفوذ آب تا حدودی مقاوم هستند ولی ضد آب نیستند، از این رو باید از خیس شدن چرم جلوگیری شود.
- استفاده بیش از حد از واکس منجر به مسدود شدن منافذ سطحی چرم و جلوگیری از بهینه عمل کردن خصلت تنفسی چرم (ورود هوا و خروج بخار آب) و همچنین شوره زدن چرم می‌شود.
- چرم نباید در پوشش پلاستیکی نگهداری شود..
- همیشه چرم را گردگیری کنید در غیر اینصورت گرد و خاک به مرور زمان آن را خراب می‌کند.

۹ نمونه برداری

نمونه برداری تولیدات چرمی دست دوز اردبیل باید مطابق استاندارد شماره ۲۲۴۷ باشد. نمونه‌های مورد آزمون باید نشان دهنده واقعی خواص کالا بوده و به طور تصادفی انتخاب گردد.

۱۰ بسته بندی

در بسته بندی تولیدات چرم دست دوز از جعبه‌های مقوایی مطابق با سلیقه‌ی تولیدکننده و سلایق مشتری و هم‌چنین محافظت‌هایی مناسب با تولیدات استفاده می‌شود. جعبه‌های مورد استفاده باید از نوع مقوای فشنگی مقاوم بوده و تمام کارتنهای موجود برای یک کالا یک اندازه و هم‌شکل باشند. در مورد کالاهای صادراتی در کارتنهای از قرار دادن کالا در آن باید توسط نوار چسب کاغذی به نحوی چسبانده شود که علاوه بر پوشاندن تمام طول درز کارتنه، از طرفین نیز ۱۰ سانتی متر کشیده و به دو پهلوی کارتنه چسبانده شود. . توصیه می‌شود از مواد رطوبت‌گیر نیز در بسته بندی استفاده گردد.

۱۱ نشانه گذاری

نشانه گذاری هم باید بر روی تولیدات چرم دست دوز و هم بر روی بسته بندی انجام شود. لازم است تمام نوشته‌ها بطور خوانا، ثابت و به زبان فارسی و در مورد صادرات و واردات به زبان مورد توافق سفارش دهنده و تولید کننده است درج گردد. توصیه می‌شود کلیه برچسب‌های روی بسته بندی و محصول به زبان انگلیسی درج شود.

۱-۱۱ بروچسب روی جعبه

آگاهی های زیر باید بطور خوانا و ثابت روی هر جعبه قید گردد.

الف- نوع تولیدات (ذکر واژه «سراجی سنتی اردبیل»)

ب- نام کشور (ذکر عبارت «ساخت ایران»)

ت- جرم خالص

ث- جرم ناخالص

ج- هر گونه نشانه و اطلاعات لازم

چ- رنگ محصولات تولیدی

ح- نام هنرمند و/یا نشان کارگاه تولیدی

۲-۱۱ بروچسب روی محصول

بروچسب روی محصول باید به گونه ای به محصول الصاق شود که به آن آسیب نرساند.

بروچسب روی محصول بهتر است حاوی اطلاعاتی ضروری متناسب با اندازه و نوع و نوع محصول باشد.

این اطلاعات می تواند مشابه اطلاعات بروچسب روی جعبه یا بخشی از آن باشد. درج اطلاعات بندهای

الف، ب و ح از بند ۱-۱۱ برروی محصول اولویت دارد.

۱۲ راهنمای نگهداری محصول

توصیه می شود یک راهنمای نگهداری محصول همراه آن ارائه شود.

پیوست الف
(اطلاعاتی)
تصاویر لوازم و محصولات چرمی

شکل ۱ - دستگاه لیویس (برقی، دستی)

شکل ۲ - دستگاه لیویس (برقی)

شکل ۳- نحوه نازک کردن چرم برای لبه دوزی

شکل ۴- انواع تیغه برای برش - پرس دستی - داغ کوب

شکل ۵- نمونه ای از کیف های چرم دست دوز اردبیل

شکل ۶- گمربند دست دوز چرمی

شكل ٧- انواع کیف چرم دست دوز

شکل ۸- برخی تولیدات چرم دست دوز (قلمدان - جاجواهري - روجلدی)